

DOI: 10.31866/2616-7948.1(17).2026.359192

УДК 070.14:81'42:341.226.2]:355.01(4)

Уникання ескалаційного тону в новинах про повітряні інциденти в Європі

Стаття присвячена виявленню ескалаційного тону і стратегій медійного представлення, які застосовуються англomовними медіа євроатлантичного простору для репрезентації дронівих інцидентів на території країн Європейського Союзу та НАТО протягом вересня–жовтня 2025 року. У фокусі дослідження перебувають мовні та риторичні механізми, за допомогою яких медіа конструюють уявлення про рівень безпекової загрози, агентність залучених акторів і питання відповідальності за інциденти в умовах гібридної війни та зростаючої геополітичної напруженості між Росією та євроатлантичними державами. Методологічною основою дослідження є критичний аналіз новинних текстів у поєднанні з елементами якісного контент-аналізу. Емпіричну базу формують 150 публікацій із 72 англomовних газет євроатлантичного простору, опублікованих з 1 вересня по 10 жовтня 2025 року. Аналіз зосереджено на виявленні стратегій атрибуції та деатрибуції відповідальності, пом'якшення повідомлень, евфемізації, використання пасивних конструкцій, а також модальних маркерів невизначеності, що впливають на формування ескалаційного або деескалаційного тону медійних повідомлень. Результати дослідження засвідчують домінування стратегій пом'якшення: у 59 відсотках проаналізованих матеріалів походження дронів залишається невизначеним, відповідальність за інциденти розмивається, а потенційні актори згадуються опосередковано або без прямої номінації. Навіть у випадках прямої атрибуції (41 відсоток текстів) риторика медіа характеризується стриманістю, обережністю та мінімізацією ескалаційних формулювань. Такий вибір комунікаційних стратегій відображає політичне прагнення уникнути прямої конфронтації та не легітимізувати російський наратив про «війну НАТО проти Росії». Дослідження виявляє структурну подвійність медійного наративу: з одного боку, медіа визнають серйозність і потенційну небезпеку дронівих інцидентів для національної та регіональної безпеки, з іншого — систематично уникають мовних конструкцій, які могли б бути інтерпретовані як заклик до прямого військового протистояння. Стаття демонструє, як мовні практики англomовних медіа не лише віддзеркалюють офіційні геополітичні стратегії обережності, але й активно беруть участь у формуванні публічних рамок сприйняття гібридних загроз та меж допустимої ескалації в сучасному міжнародному медійному середовищі.

Ключові слова: медіа, журналістика, Україна, висвітлення конфліктів, війна, Росія, безпека, ЄС, журналістська правда, сторітелінг.

Олександра ЯРОШЕНКО

асп.,

Могілянська Школа

Журналістики

Національний університет

«Києво-Могілянська

академія»

вул. Григорія Сковороди 2,

04655, Київ, Україна

yaroshenkooi@ukma.edu.ua

ORCID 0000-0002-4716-5705

© Ярошенко О., 2026

AVOIDING ESCALATORY TONE IN NEWS COVERAGE OF AERIAL INCIDENTS IN EUROPE

Oleksandra IAROSHENKO

PhD Student,
Mohyla School of Journalism
National University “Kyiv-Mohyla Academy”
2, Hryhorii Skovoroda Str., 04655, Kyiv, Ukraine
yaroshenkooi@ukma.edu.ua
ORCID 0000-0002-4716-5705

The article studies the escalatory tone and media representation strategies employed by English-language outlets in the Euro-Atlantic space to report on drone-related incidents occurring within the territory of the European Union and NATO during September–October 2025. This study focuses on the linguistic and rhetorical mechanisms via which media narratives shape perceptions of security threats, attribute agency to involved actors, negotiate responsibility for incidents in the context of hybrid warfare and rising geopolitical tensions between Russia and Euro-Atlantic states. The research is grounded on critical text analysis combined with elements of qualitative content analysis. The empirical corpus consists of 150 publications from 72 English-language newspapers in the Euro-Atlantic space published between September, 1 and October, 10 in 2025. The analysis systematically identifies strategies of attribution and de-attribution of responsibility, message mitigation, euphemisation, use of passive constructions and modal markers of uncertainty that influence the formation of escalatory or de-escalatory tones in media reporting. The findings indicate a predominance of mitigation strategies: in 59 percent of the analysed texts, the origin of the drones remains unspecified, responsibility for incidents is blurred and potential actors are referenced indirectly or without direct nomination. Even in cases of direct attribution (41 percent of texts), media rhetoric remains restrained and cautious, as well as avoids escalation-prone formulations. Such communication choices reflect a political effort to prevent direct confrontation and refrain from legitimising the Russian narrative of the “NATO war against Russia”. This study reveals a structural duality in media narratives: on one hand, outlets acknowledge the seriousness and potential threat posed by drone incidents to national and regional security; on the other hand, they consistently avoid linguistic constructions that could be interpreted as calls for direct military engagement. The article demonstrates how English-language media practices not only mirror official geopolitical strategies of caution, but also actively contribute to shaping public frameworks for understanding hybrid threats and defining limits of permissible escalation within modern international media environments.

Keywords: media, journalism, Ukraine, conflict coverage, war, Russia, security, EU, journalistic truth, storytelling.

Актуальність теми

Упродовж усіх років російського вторгнення в Україну реакція європейських країн і країн-членів НАТО залишається помітно стриманою. Попри безпрецедентний масштаб агресії, держави Альянсу послідовно уникають прямих дій, які могли б бути інтерпретовані як втручання у війну. Водночас російська влада наполегливо просуває протилежну інтерпретацію: у своїх офіційних заявах Путін і російські державні медіа систематично стверджують, що Росія воює не лише з Україною, а з усім блоком НАТО (*Путін пригрозив відповіддю*, 2025). Будь-яка форма військової чи технічної допомоги Україні в такому контексті подається як «пряма участь» Заходу в конфлікті. Саме на цьому тлі обережна риторика західних медіа набуває особливого значення: у публікаціях англomовних видань країн-членів НАТО спостерігається тенденція до пом'якшення описів дронних атак і мінімізації їхньої загрозовості. Через стратегії номінації, аргументації та пом'якшення ці тексти формують уявлення про ситуацію як контрольовану, без ознак ескалації, що віддзеркалює політичне прагнення Заходу не допустити конструювання образу прямого конфлікту між Росією та НАТО. Нещодавні вторгнення російських безпілотників у європейські країни (Польща, Естонія, Німеччина та ін.) значно посилили занепокоєння щодо безпеки, спонукаючи їх не лише посилити протиповітряну оборону та розглянути колективні заходи, а й переглянути майбутню європейську військову доктрину в цілому (Kirichenko, 2025; Matlack et al., 2025; Testoni, 2025).

Стан вивчення проблеми

Критичний дискурс-аналіз (КДА) як методологія дослідження медіатекстів розвивається в працях Теуна ван Дейка (van Dijk, 2002), який обґрунтовує, що новинні повідомлення активно конструюють соціальну реальність через вибір риторичних стратегій. Норман Ферклаф (Fairclough, 2010) розширює цей підхід, демонструючи, як медіа відтворюють владні відносини через текстуальні практики. У контексті військових конфліктів особливу увагу приділено тому, як мова легітимізує або делегітимізує дії воюючих сторін (Reisigl & Wodak, 2001). Дослідження воєнної риторики свідчать, що медіа систематично використовують евфемізми для пом'якшення опису насильства. Джордж Лакофф (Lakoff, 1992) у дослідженні про Війну в Перській затоці виявив, що військові операції описуються технічною мовою («хірургічні удари»), що знеособлює жертви та мінімізує сприйняття жорстокості. Аналогічні стратегії виявлено у висвітленні конфліктів на Близькому Сході (Hodges, 2011) та в Афганістані (Jackson, 2005).

Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну в 2022 році з'явився значний корпус досліджень медійних репрезентацій цієї війни. Йоганна Шостек (Szostek, 2018) проаналізувала, як

російські та західні медіа конструювали діаметрально протилежні наративи про події 2014 року, створюючи паралельні інформаційні реальності. Після 2022 року дослідники фокусуються на глобальному вимірі інформаційної війни. Вера Толз і Стівен Хатчінгс (Tolz & Hutchings, 2023) виявили, що російські канали активно використовували стратегію «захисту» та «возз'єднання», тоді як західні медіа наголошували на порушенні міжнародного права. Микола Махортых (Makhortykh, 2023) з'ясував, як алгоритми пошукових систем впливають на доступність різних наративів про війну. Особливу увагу дослідники приділяють використанню безпілотників у сучасних конфліктах. Сара Крепс і Жаклін Шнайдер (Kreps & Schneider, 2019) висвітлювали етичні й стратегічні аспекти застосування дронів, підкреслюючи їхню роль у зміні характеру війни. Олександр Ланоска (Lanoszka, 2023) аналізував реакцію НАТО на гібридні виклики, відзначаючи обережність Альянсу у формулюванні відповідей з метою уникнення ескалації. Значно менше означена тема висвітлена в публікаціях українських авторів. Серед найважливіших слід відзначити праці О. Мельникової-Курганової та ін. (2023), О. Гудошник та І. Бучарської (2024), Н. Зражевської (2025).

Невирішені питання

Попри значний корпус досліджень медіарепрезентації російсько-українського конфлікту, залишаються важливі прогалини. Більшість досліджень фокусується на початковому періоді повномасштабного вторгнення (2022 р.), тоді як трансформації у 2024–2025 роках залишаються недослідженими. Зокрема, відсутні роботи про те, як медіа адаптували риторику в умовах пролонгованої війни. Спостерігається брак порівняльних досліджень англomовних медіа у висвітленні конкретних типів загроз. Більшість робіт подає загальну воєнну риторику медіа, але не специфічні події, що безпосередньо стосуються безпеки країн Альянсу. Недостатньо вивчено феномен «обережної риторики» — як саме медіа західних країн балансують між визнанням загрози та уникненням формулювань, що могли б прискорити ескалацію. Як журналісти інтерналізують політичні обмеження і трансформують їх у текстуальні стратегії — питання, що потребує системного дослідження.

Завдання статті

Це дослідження покликане частково заповнити названі прогалини шляхом аналізу конкретних дронових інцидентів вересня–жовтня 2025 року та виявлення механізмів, через які англomовні медіа конструюють «контрольовану загрозу» без ескалаційної риторики. *Мета статті* — з'ясувати, як англomовні медіа країн Заходу репрезентують інциденти з безпілотниками на території ЄС і яким чином стратегії впливають на формування уявлень про рівень загрози, відповідаль-

ність держав та баланс між засудженням та уникненням ескалації. Дослідження має якісний дизайн і базується на методології критичного дискурс-аналізу (КДА) задля виявлення та інтерпретації способів, якими англomовні медіа різних країн тлумачать дроніві атаки Росії проти України та їхні можливі наслідки для безпеки країн НАТО. Аналіз фокусується на лінгвістичних і риторичних стратегіях, зокрема на номінації, предикації, аргументації, перспективізації, інтенсифікації та пом'якшенні. Такий підхід дає змогу простежити, як через мову виражаються певні уявлення про війну, агентність, відповідальність і загрозу.

Виклад основного матеріалу

Для дослідження було відібрано 72 англomовні газетні видання з різних країн, що сприяло охопленню широкого спектра медіа в межах євроатлантичного простору. До вибірки ввійшли 26 видань з Великої Британії та Ірландії (зокрема *The Daily Telegraph*, *The Guardian*, *The Herald (Ireland)* та ін.), 20 видань зі США (серед них *The Washington Post*, *Los Angeles Times*, *The Philadelphia Inquirer*), 13 канадських видань (зокрема *Toronto Sun*, *Montreal Gazette*, *Ottawa Citizen*), а також 3 видання з Європейського Союзу (*Deutsche Welle (English edition)*, *EuroNews (English)*, *Malta Independent*). Для порівняння до аналізу також залучено англomовну пресу країн, що не є членами ані НАТО, ані ЄС — 4 австралійські видання (*The Australian*, *The Daily Telegraph (Sydney)* та ін.) та 5 новозеландських (*Waikato Times*, *Weekend Herald* та ін.). Така вибірка дала змогу дослідити, як риторика щодо дронівих атак на країни ЄС варіюється між країнами, безпосередньо залученими до євроатлантичного безпекового контексту, і тими, що залишаються поза ним.

Для проведення дослідження було використано архів міжнародної та національної преси *PressReader*. Пошук здійснювався за ключовими словами «дрони», «безпілотники» та «винищувачі» («*drones*», «*unmanned aerial vehicles*», «*fighter jets*»). Період збору даних охоплював часовий проміжок з 1 вересня 2025 року до 10 жовтня 2025 року. Унаслідок пошуку сформовано вибірку із 150 новинних публікацій, які склали емпіричну базу дослідження. Всі тексти аналізувалися в англomовному оригіналі, що забезпечує порівнянність матеріалу та виключає інтерпретаційні спотворення, які могли б виникнути внаслідок перекладу. Така вибірка дозволяє простежити, як англomовні медіа в різних регіонах світу репрезентують дроніві атаки, поєднуючи глобальні рамки висвітлення з локальними акцентами.

Аналіз матеріалу відбувався в два етапи. На першому етапі застосовано контент-аналіз із метою виокремлення ключових тем та їхніх інтерпретацій. На другому етапі було проведено дискурс-аналіз з акцентом на інтерпретацію семантичних і риторичних стратегій у текстах, а також на виявлення способів конструювання смислів у медій-

них повідомленнях. Основними одиницями аналізу були: 1) номінації дронів (лексеми, що описують дрони та атаки); 2) стратегії репрезентації агентності (чи наділяються актори активною або пасивною роллю); 3) евфемістичні та дисфемістичні формулювання, що пом'якшують або підсилюють сприйняття загрози.

Аналіз кількісного розподілу новинних публікацій свідчить про чітку кореляцію між піковими днями інформаційної активності та появою безпілотників у небі Європи. Зокрема, різке зростання кількості матеріалів 26 вересня (117 публікацій) припадає на нічний інцидент біля авіабази Каруп, що є стратегічним об'єктом Королівських ВПС Данії. Подібне співпадіння вказує на високу медійну чутливість до інцидентів, пов'язаних із загрозою безпеці військових об'єктів, що, своєю чергою, стимулювало хвилю публікацій у міжнародних і національних медіа. Помітне збільшення кількості новин також спостерігається 24 вересня (34 публікації) та 1 жовтня (31 публікація), що може свідчити про пролонговану увагу до теми у зв'язку з розвитком ситуації та накопиченням повідомлень про інциденти. У більш загальній перспективі період з 22 по 28 вересня виявився ключовим у формуванні інформаційного порядку денного: саме в ці дні відбулися найбільш резонансні епізоди появи дронів (зокрема, 22, 25, 26 та 28 вересня).

У структурі згадок провідне місце посідають данські політичні актори: прем'єрка Метте Фредеріксен (48 згадок) та в.о. міністра оборони Троельс Лунд Поульсен (27). Така концентрація уваги на національних лідерах відображає характер медійного порядку денного, що формується навколо питань внутрішньої безпеки. Саме вони постають головними коментаторами й інтерпретаторами інцидентів з безпілотниками, що вказує на важливість персоналізованих політичних заяв у кризових ситуаціях. Наявність у топі згадок європейських лідерів, зокрема Урсули фон дер Ляєн (15) та нідерландського прем'єра Марка Рютте (26), демонструє вихід проблеми за межі національного контексту та її інтеграцію в ширший європейський контекст. Це може свідчити про сприйняття дронівих інцидентів у Данії не лише як локальної події, а і як елемента дискусії про безпеку Європи в умовах гібридних загроз. Отже, найчастіші згадки віддзеркалюють подвійний вимір: внутрішньонаціональну кризу та її міжнародну інтерпретацію. Окрім локальних політичних акторів, значну частку згадок становлять світові лідери, пов'язані із глобальними контекстами війни та безпеки. У вибірці однаково кількість разів фігурують Володимир Зеленський (22), Володимир Путін (22) та речник Кремля Дмитро Песков (22). Це вказує на те, що інциденти з дронами в ЄС інтерпретуються у світлі триваючої війни в Україні та ширшого російсько-західного протистояння. Включення українських і російських політичних фігур у медійний порядок денний свідчить про переорієнтацію локальної події в глобальний конфліктний контекст.

Найбільш згадуваними є Данія (97) як країна і Європа як регіон (94). Висока частота згадувань Польщі (89 разів) пов'язана з подіями 10 вересня, коли 19 російських безпілотників вторглися в польський повітряний простір. Ключовою країною є Польща, через яку інтерпретується загроза російських дронів у європейському небі. Це також пояснює, чому польський кейс активно інтегрується в повідомлення про інші країни, адже він увиразнює ризик перетворення дронів на новий інструмент тиску Росії в межах і східноєвропейського простору, і всієї системи НАТО. Частота згадок України (86) свідчить про інтеграцію цих держав у ширший безпековий діалог, адже саме вони перебувають у зоні підвищеної геополітичної чутливості, що безпосередньо межує з російським фактором. Аналіз текстів медіа засвідчив, що у 41 відсотку текстів (62 із 150) припускалося, що дрони мають російське походження. Таке лексичне маркування виконує кілька функцій: по-перше, воно чітко конструює агентність і відповідальність, підкреслюючи, що атаки є діями державного суб'єкта, а не випадковими чи автономними інцидентами. Водночас у 59 відсотків текстів походження дронів залишалось невизначеним, що може свідчити про уникнення прямої конфронтації в контексті небажання ескалації конфлікту з Росією.

1. Номінація

У медіапублікаціях переважно використовується стратегія номінації, через яку дронаві атаки позначаються терміном «спостереження дронів» (*«drone sightings»*). Така номінація робить акцент на факті виявлення безпілотних літальних апаратів, одночасно пом'якшуючи або евфемізуючи потенційну загрозу, яку вони створюють: «...головний транспортний вузол країни був закритий у відповідь на спостереження [дронів]». (тут і далі пер. з англ. — О. Я.) — *The Independent*, 26 вересня 2025 р. Використання номінації «спостереження дронів» у західних медіа є також показовим прикладом стратегії деагентизації. Пасивна граматична форма приховує суб'єкта дії: замість того, щоб прямо назвати того, хто запустив дрони, журналісти фокусуються на самій події спостереження. Такий вибір не лише нейтралізує відповідальність, але й переміщує увагу з дії на сприйняття, ніби йдеться не про атаку, а про спокійне фіксування певного феномена. На противагу цьому, активні конструкції на кшталт *«Russian drones attacked»*, *«violated airspace»* чи *«crossed NATO borders»* чітко виражали б агентність і причинно-наслідковий зв'язок, безпосередньо вказуючи на джерело загрози. Пасивна форма ж виконує зворотну функцію: дистанціює, згладжує конфліктність і перетворює війну на інформаційну подію, а не на безпосередню загрозу. Дрони часто описувалися як *«невідомі»* та *«загадкові»* (*«unidentified»* та *«mysterious»*), що надає атакам характеристику невизначеності, підкреслюючи емоційний аспект події. Ця стратегія також включає елемент перспективізації, оскільки передає наратив спостерігача, формуючи сприйняття інцидентів як тривожних і важливих для безпеки.

Водночас у текстах ці «спостереження» часто інтерпретуються як «гібридні атаки» та «глибоко тривожні інциденти», що допомагає медіа конструювати певний рівень загрози і політичної ваги події.

Представлення дронівих операцій суттєво варіюється залежно від географічного контексту. Одні й ті самі технології (дрони) можуть бути подані як буденний інструмент війни або як екстраординарна загроза залежно від контексту. Такий підхід впливає на конструювання політичних і безпекових оцінок подій, формуючи уявлення про «звичайну» та «ненормативну» загрозу: «Польський солдат був на своєму посту ... спостерігаючи за бомбардуванням сусідньої України ..., коли він помітив незвичайний сигнал. Його траєкторія відрізнялася від траєкторій сотень інших російських дронів Він прямував до Польщі, до його дому.» (пер. — О. Я.) — *Boston Sunday Globe*, 21 вересня 2025 р. Зокрема, дрони, що літали над Україною, описуються як буденне явище військових дій, представлене через нейтральні номінації «сотень інших російських дронів» (*hundreds of other Russian drones*). На протипагу цьому, інцидент із проникненням дронів до польського повітряного простору конструюється як незвичайна, загрозлива подія: «Польські та союзні літаки ... були розгорнуті для забезпечення безпеки польського повітряного простору після авіаударів поблизу кордону з Польщею.» (пер. — О. Я.) — *Sunday Independent (Ireland)*, 21 вересня 2025 р. У наведеній цитаті спостерігається виразна ієрархізація загроз: авіаудари по Україні («поблизу кордону з Польщею») подаються як фоновий, майже буденний контекст, тоді як розгортання польських та союзних літаків описується як нагальна потреба безпеки.

2. Агентність

У висвітленні інцидентів із дронами домінує інтерпретація цих подій як частини ширшої проблеми безпеки Європи. Тексти репрезентують атаки як «систематичні операції», здійснені «професійними» або «державними акторами». У такий спосіб формується уявлення про дрони не лише як технічну чи військову загрозу, а і як інструмент залякування. У низці публікацій дрони інтерпретуються як технічно примітивні «відволікальні» пристрої: «Насправді це були дрони “Гербера” — дешеві та німецькі екземпляри, виготовлені з фанери та матеріалу, схожого на пінопласт, які використовуються для відволікання уваги радіолокаційних систем...» (пер. — О. Я.) — *Nelson Mail*, 20 вересня 2025 р. Важливим елементом у комунікативному оформленні є акцентування на «невизначеності» та «неідентифікованих виконавцях», що залишає простір для припущень щодо російської причетності, попри офіційні заперечення Москви. Згадування закриття аеропортів, затримок і скасування рейсів, а також появи дронів над військовими об'єктами в Данії та Норвегії підсилює рамку «системної загрози». Таке представлення конструє дрони як засіб демонстрації технологічних можливостей «досвідчених операторів» і водночас виводить проблему в ширший європейський контекст. В інформаційному

полі це посилює риторичку потреби в «дроновому мурі» («*the drone wall*») та розбудові колективної оборони, де інциденти розглядаються не ізольовано, а як елемент ескалації безпеки на східних кордонах Європи.

3. Пом'якшення та інтексифікація

Медіатексти демонструють широкий спектр термінів для позначення дронів. Найчастіше використовуються терміни «безпілотні літальні апарати» (БПЛА) («*unmanned aerial vehicles*» (UAVs)) та «безпілотні транспортні засоби» («*unmanned vehicles*»), що акцентують на технічному і військовому характер апаратів, підкреслюючи їхню автономність і потенційну загрозу без участі людини. Водночас у деяких публікаціях трапляються менш технічні або більш нейтральні формулювання «квадрокоптери», «літальні апарати», «безпілотні системи» («*quadcopters*», «*flying machines*», «*uncrewed systems*»), які надають образу дрона більш абстрактного чи навіть цивільного, «ігрового» характеру. Така варіативність лексики дає змогу медіа гнучко конструювати інтерпретацію дронів: від серйозної військової загрози до об'єкта, що потребує контролю або обмеження.

Що стосується атак, медіатексти демонструють подібну стратегічну вибірковість мови: вони вибірково використовують евфемізми та дисфемізми, щоб модулювати сприйняття атак аудиторією, від нейтрального повідомлення до підкреслення серйозності загрози й потенційної агресії. Використання евфемізмів «вторгнення», «прольоти», «порушення» або «інциденти» («*incursions*», «*flyovers*», «*disruptions*» або «*incidents*») створює нейтральне або легше контрольоване враження події, тоді як дисфемізми «удари», «безрозсудні вторгнення», «бомбардування» та «провокації» («*strikes*», «*reckless incursions*», «*bombardments*» та «*provocations*») формують більш драматичну та загрозову інтерпретацію.

Ще одним прикладом пом'якшення у висвітленні атак є евфемізм «пролітання дронів» («*drone overflights*»), що передає нейтральне або навіть мирне значення як звичайний технічний факт переміщення у повітрі. У такій номінації відсутня семантика порушення або загрози: дрони не атакують і не вторгаються, вони просто «пролітають». У деяких публікаціях атаки на критичну інфраструктуру та повітряний простір європейських країн позначаються як «незаконне використання дронів» («*illegal drone use*»). Замість міжнародного безпекового інциденту або акту гібридної агресії перед читачем постає адміністративне правопорушення, порівняне з недотриманням технічних правил. Цей вислів деактивує політичний і воєнний вимір ситуації, підмінюючи його юридичною, побутовою або навіть бюрократичною категорією. У більшості новинних повідомленнях дроніві інциденти описуються у спосіб, який зменшує сприйняття загрози та потенційної шкоди, наприклад:

– «За словами поліції, не було жодних ознак того, що оператори двох дронів мали намір заподіяти комусь шкоду, і дрони зникли через кілька годин». (пер. — О. Я.) — *The Punxsutawney Spirit*, 24 вересня 2025 р.

Ця конструкція є прикладом стратегії пом'якшення (mitigation), яка мінімізує сприйняття небезпеки. Через предикативні конструкції «[не] мали намір заподіяти комусь шкоду» («no indication... intended to cause harm») дрони представляються як об'єкти без наміру шкодити, а факт їх зникнення після кількох годин додатково знижує напруженість. Водночас використання оцінки поліцейських як авторитетного джерела формує в читача відчуття контролю та безпечності ситуації.

– «Кілька великих дронів... зрештою полетіли самі» (пер. — О. Я.) — *Daily Tribune*, 24 вересня 2025 р.

У цій цитаті використовується пасивна конструкція «зрештою, полетіли самі», яка знімає суб'єктивну відповідальність з операторів дронів і зменшує драматичність події. Такий підхід представляє інцидент як контрольований і не надто загрозливий, що відповідає стратегії пом'якшення. Аудиторія отримує сигнал, що дрони не створюють серйозної небезпеки.

– «Влада заявила, що небезпеки для населення немає...» (пер. — О. Я.) — *The Scotsman*, 26 вересня 2025 р.

Тут пом'якшення реалізується через авторитетний вислів офіційного джерела. Заявлення влади про відсутність загрози знижує рівень тривожності, одночасно формуючи уявлення, що дрони не становлять безпосередньої небезпеки для цивільного населення. Стратегія в цьому разі спрямована на контроль сприйняття ризику.

– «...злочинець [який керував дронами], здавалося, мав намір продемонструвати свої навички і, можливо, відпрацювати свої техніки». (пер. — О. Я.) — *The Free Press Journal*, 24 вересня 2025 р.

У цій цитаті присутні модальні слова «здавалося» та «можливо», які створюють невизначеність щодо намірів оператора дронів. Це зменшує відчуття загрози та відповідальності, формуючи перспективу, де інцидент виглядає більше як демонстрація навичок, ніж серйозний напад.

– «Влада вважає, що дрони були запуснені місцево і не пролетіли велику відстань». (пер. — О. Я.) — *Kingston Whig-Standard*, 26 вересня 2025 р.

Ця цитата зменшує масштаби події, акцентуючи на локальному походженні дронів та обмеженому радіусі польоту. Стратегія пом'якшення обмежує уявлення про небезпеку і створює змістовну рамку, де подія сприймається як контрольована та неекстраординарна.

– «Дрони полетіли геть, перш ніж їх встигли ідентифікувати». (пер. — О. Я.) — *Ottawa Sun*, 5 жовтня 2025 р.

Подане речення знижує рівень конфліктності події й водночас формує образ пасивного спостерігача. Пасивна граматична конструкція («перш ніж їх встигли ідентифікувати») позбавляє вислів чіткого суб'єкта: не зрозуміло, хто саме не зміг ідентифікувати дрони, що розмиває відповідальність і знімає напруження. Активність приписується самій технології («дрони полетіли геть»), що підсилює ефект автоном-

ності об'єктів і мінімізує уявлення про зовнішню загрозу. Отже, замість оповіді про агресію чи напад формується інтерпретація інциденту як технічного або випадкового епізоду, у якому спостерігачі дронів не виступають дієвими акторами, а лише реагують постфактум.

Висновки

Вибір медіа щодо стратегії пом'якшення новинних повідомлень мож- на розглядати в ширшому політичному контексті як відображення стриманої позиції країн НАТО, що прагнуть уникнути ескалації. Використання риторики «спостереження дронів» дає змогу медіа зберігати тон нейтральності, уникаючи лексики, що могла б бути інтерпретована як ознака прямого залучення в конфлікт. Пасивні конструкції тут виконують функцію риторичної безпеки, через яку відтворюється політична обережність і підтримується змістовна рамка «контрольованої ситуації», а не «загрози вторгнення». Така стратегія є частиною ширшої тенденції риторичної стриманості західних медіа, які, замість ескалаційних означень, формують наратив «обережного спостереження». У цьому контексті вибір слів стає проявом редакційної політики — спробою уникнути прямої атрибуції відповідальності державним або військовим акторам, насамперед Росії. Як наслідок, агресивні дії переозначаються як «незаконне використання» дронів, а питання безпеки переводиться у сферу цивільного регулювання, віддаляючись від логіки міжнародної безпеки та відповідальності.

Подальші дослідження могли б розширити цю перспективу, залучивши національні медіа не лише англomовного простору, а і європейські видання іншими мовами (наприклад, німецькою, польською чи естонською), що дасть підстави простежити, наскільки риторика пом'якшення або, навпаки, ескалаційні маркери варіюються залежно від політичного контексту, мовної культури та рівня безпосередньої загрози, яку відчують країни в межах свого місцезнаходження.

СПИСОК БІБЛІОГРАФЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Гудошник, О., & Бучарська, І. (2024). Медіатизація війни у фокусі наукових теорій та аналітичних практик. *Communications and Communicative Technologies*, 24, 78–90. <https://doi.org/10.15421/292409>
- Зражевська, Н. (2025). Міф «Про змову» в міжнародних медіанаративах в контексті війни Росії проти України. В Ю. Бондар, А. Волобуєва, & Б. Носова (Упоряд.), *Актуальні проблеми медіапростору* [Матеріали конференції] (с. 50–53). Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
- Мельникова-Курганова, О. С., Васильченко, В. М., & Лашкіна, М. Г. (2023). Висвітлення теми безпілотників в онлайн-медіа під час війни в контексті авіації. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 3(55), 64–71. [http://dx.doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.3\(55\).8](http://dx.doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.3(55).8)
- Путін пригрозив відповіддю в разі військової загрози з Європи і відкинув заяву Трампа про «паперового тигра». (2025, 2 жовтня). Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-putin-evropa-pohrozy-tramp/33547377.html>

- Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis: The critical study of language* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315834368>
- Hodges, A. (2011). *The "War on terror" narrative: Discourse and intertextuality in the construction and contestation of sociopolitical reality*. Oxford University Press.
- Jackson, R. (2005). *Writing the war on terrorism: Language, politics and counter-terrorism*. Manchester University Press.
- Kirichenko, D. (2025, October 2). *Drones superpower Ukraine is teaching NATO how to defend against Russia*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/drone-superpower-ukraine-is-teaching-nato-how-to-defend-against-russia/>
- Kreps, S., & Schneider, J. (2019). Escalation firebreaks in the cyber, conventional, and nuclear domains: moving beyond effects-based logics. *Journal of Cybersecurity*, 5(1), 1–11. <https://doi.org/10.1093/cybsec/tyz007>
- Lakoff, G. (1992). Metaphor and war: The metaphor system used to justify war in the Gulf. In M. Pütz (Ed.), *Thirty Years of Linguistic Evolution* (pp. 463–482). John Benjamins Publishing Company.
- Lanoszka, A. (2023). Thank Goodness for NATO Enlargement. In J. Goldgeier & J. R. I. Shiffrin (Eds.), *Evaluating NATO Enlargement* (pp 307–339). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-23364-7_10
- Makhortykh, M. (2023). Unreliable narrators or untimely archivists? Challenges of using digital platforms for documenting and remembering Russia's war in Ukraine. *Georgetown Journal of International Affairs*, 24(2), 165–173. <https://doi.org/10.1353/gia.2023.a913642>
- Matlack, J.-W., Schwartz, S., & Gill, O. (2025). *Ukraine's drone ecosystem and the defence of Europe: Lessons lost*. LSE IDEAS. <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/Research-Reports/2025-04-05-DRONES-MatlackSchwartzGill-FINAL-WEB.pdf>
- Reisigl, M., & Wodak, R. (2001). *Discourse and discrimination: Rhetorics of racism and antisemitism*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203993712>
- Szostek, J. (2018). Nothing is true? The credibility of news and conflicting narratives during "Information War" in Ukraine. *The International Journal of Press/Politics*, 23(1), 116–135. <https://doi.org/10.1177/1940161217743258>
- Testoni, M. (2025, October 7). *Europe isn't prepared for the unmanned aircraft threat: Will its 'drone wall' be enough?* The Conversation. <https://theconversation.com/europe-isnt-prepared-for-the-unmanned-aircraft-threat-will-its-drone-wall-be-enough-266761>
- Tolz, V., & Hutchings, S. (2023). Truth with a Z: Disinformation, war in Ukraine, and Russia's contradictory discourse of imperial identity. *Post-Soviet Affairs*, 39(5), 347–365. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2023.2202581>
- van Dijk, T. A. (2002). Political discourse and political cognition. In P. A. Chilton & C. Schäffner (Eds.), *Politics as text and talk: Analytic approaches to political discourse* (pp. 203–237). John Benjamins Publishing Company.

REFERENCES

- Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis: The critical study of language* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315834368> [in English].
- Hodges, A. (2011). *The "War on terror" narrative: Discourse and intertextuality in the construction and contestation of sociopolitical reality*. Oxford University Press [in English].
- Hudoshnyk, O., & Bucharska, I. (2024). Mediatyzatsiia viiny u fokusi naukovykh teorii ta analitychnykh praktyk [Mediatization of war in the focus of scientific theories and analytical practices]. *Communications and Communicative Technologies*, 24, 78–90. <https://doi.org/10.15421/292409> [in Ukrainian].
- Jackson, R. (2005). *Writing the war on terrorism: Language, politics and counter-terrorism*. Manchester University Press [in English].

- Kirichenko, D. (2025, October 2). *Drones superpower Ukraine is teaching NATO how to defend against Russia*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/drone-superpower-ukraine-is-teaching-nato-how-to-defend-against-russia/> [in English].
- Kreps, S., & Schneider, J. (2019). Escalation firebreaks in the cyber, conventional, and nuclear domains: moving beyond effects-based logics. *Journal of Cybersecurity*, 5(1), 1–11. <https://doi.org/10.1093/cybsec/tyz007> [in English].
- Lakoff, G. (1992). Metaphor and war: The metaphor system used to justify war in the Gulf. In M. Pütz (Ed.), *Thirty Years of Linguistic Evolution* (pp. 463–482). John Benjamins Publishing Company [in English].
- Lanoszka, A. (2023). Thank Goodness for NATO Enlargement. In J. Goldgeier & J. R. I. Shiffrin (Eds.), *Evaluating NATO Enlargement* (pp. 307–339). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-23364-7_10 [in English].
- Makhortykh, M. (2023). Unreliable narrators or untimely archivists? Challenges of using digital platforms for documenting and remembering Russia's war in Ukraine. *Georgetown Journal of International Affairs*, 24(2), 165–173. <https://doi.org/10.1353/gia.2023.a913642> [in English].
- Matlack, J.-W., Schwartz, S., & Gill, O. (2025). *Ukraine's drone ecosystem and the defence of Europe: Lessons lost*. LSE IDEAS. <https://www.lse.ac.uk/ideas/Assets/Documents/Research-Reports/2025-04-05-DRONES-MatlackSchwartzGill-FINAL-WEB.pdf> [in English].
- Melnykova-Kurhanova, O. S., Vasylenko, V. M., & Lashkina, M. H. (2023). Vysvitlennia temy bezpilotnykh v onlain-media pid chas viiny v konteksti aviatsii [Online media coverage of the topic of drones during the war in the context of aviation]. *State and Regions. Series: Social Communications*, 3(55), 64–71. [http://dx.doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2023.3\(55\).8](http://dx.doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2023.3(55).8) [in Ukrainian].
- Putin pryhrozyv vidpoviddiu v razi viiskovoi zahrozy z Yevropy i vidkynuv zaiavu Trampa pro "paperovoho tyhra"* [Putin threatened to respond in the event of a military threat from Europe and rejected Trump's statement about a "paper tiger"]. (2025, October 2). Radio Svoboda. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-putin-evropa-pohrozy-tramp/33547377.html> [in Ukrainian].
- Reisigl, M., & Wodak, R. (2001). *Discourse and discrimination: Rhetorics of racism and antisemitism*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203993712> [in English].
- Szostek, J. (2018). Nothing is true? The credibility of news and conflicting narratives during "Information War" in Ukraine. *The International Journal of Press/Politics*, 23(1), 116–135. <https://doi.org/10.1177/1940161217743258> [in English].
- Testoni, M. (2025, October 7). *Europe isn't prepared for the unmanned aircraft threat: Will its 'drone wall' be enough?* The Conversation. <https://theconversation.com/europe-isnt-prepared-for-the-unmanned-aircraft-threat-will-its-drone-wall-be-enough-266761> [in English].
- Tolz, V., & Hutchings, S. (2023). Truth with a Z: Disinformation, war in Ukraine, and Russia's contradictory discourse of imperial identity. *Post-Soviet Affairs*, 39(5), 347–365. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2023.2202581> [in English].
- van Dijk, T. A. (2002). Political discourse and political cognition. In P. A. Chilton & C. Schäffner (Eds.), *Politics as text and talk: Analytic approaches to political discourse* (pp. 203–237). John Benjamins Publishing Company [in English].
- Zrazhevska, N. (2025). Mif "Pro zmovu" v mizhnarodnykh medianaratyvakh v konteksti viiny Rosii proty Ukrainy [The myth of "Conspiracy" in international media narratives in the context of Russia's war against Ukraine]. In Yu. Bondar, A. Volobueva, & B. Nosova (Comps.), *Akualni problemy mediaprostoru* [Current issues of media space] [Conference proceedings] (pp. 50–53). Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].

Надійшла: 15.12.2025; Прийнято: 09.02.2026;
Статтю вперше опубліковано онлайн: 04.05.2026

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.